

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ב'

תורה – דברים פרק כא'

(טז) וְהָיָה בַיּוֹם הַנִּחְיָלוֹ אֶת בְּנֵי אֶת אֲשֶׁר יְהִי לּוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת בֶּן הָאֱהוּבָה עַל פְּנֵי בֶן הַשְּׁנוּאָה הַבְּכֹר: (טז) וְהָיָה בַיּוֹם הַנִּחְיָלוֹ אֶת בְּנֵי אֶת אֲשֶׁר יְהִי לּוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת בֶּן הָאֱהוּבָה עַל פְּנֵי בֶן הַשְּׁנוּאָה הַבְּכֹר: (טז) וַיְהִי בַּיּוֹמָא דַּיְחֲסוּ לְבִנְוֵיהִי יְתֵי דִי יְהִי לֵה לֵית לֵה רְשׁוֹ לְבַכְרָא יְתֵי בְרֵי רְחֻמְתָּא עַל אִפִּי בְרֵי שְׁנִיאָתָא בּוּכְרָא:

(יז) כִּי אֶת הַבְּכֹר בֶּן הַשְּׁנוּאָה יִכִּיר לְתֵת לּוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכַל אֲשֶׁר יִמְצָא לּוֹ כִּי הוּא רְאשִׁית אָנּוּ לּוֹ מִשְׁפֵּט הַבְּכֹרָה: (יז) כִּי אֶת הַבְּכֹר בֶּן הַשְּׁנוּאָה יִכִּיר לְתֵת לּוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכַל אֲשֶׁר יִמְצָא לּוֹ כִּי הוּא רְאשִׁית אָנּוּ לּוֹ מִשְׁפֵּט הַבְּכֹרָה: (יז) אַרְיִ יְתֵי בּוּכְרָא בְרֵי שְׁנִיאָתָא וְפִרְשׁ לְמַתָּן לֵה תְרַתִּין חֲלָקִין בְּכַל דִּי יִשְׁתַּכַּח לֵה אַרְיִ הוּא רִישׁ תְּקֻפָה לֵה חֲזָא בְּכַרְוֵתָא:

(יח) כִּי יְהִי לְאִישׁ בֶּן סוּרֵר וּמוֹרֵה אֵינְנּוּ שְׁמַע בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וַיִּסְרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: (יח) כִּי יְהִי לְאִישׁ בֶּן סוּרֵר וּמוֹרֵה אֵינְנּוּ שְׁמַע בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וַיִּסְרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: (יח) אַרְיִ יְהִי לְגִבֵּר בְּרֵי סָסִי וּמְרִי לִיתוּהִי מִקְבֵּל לְמִימְרֵי אָבוּהִי וּלְמִימְרֵי אִמּוֹהּ וּמִלְפָּן יְתֵה וְלֹא יִקְבֵּל מִנְהוֹן:

(יט) וְתַפְּשׁוּ בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מִקְמוֹ: (יט) וְתַפְּשׁוּ בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מִקְמוֹ: (יט) וַיִּחְדָּדוּ בֵּה אָבוּהִי וְאִמּוֹהּ וַיִּפְקְדוּ יְתֵה לְקָדָם סְבִי קָרְתָהּ וְלִתְרַע בֵּית דִּין אֲתֵרָה:

רש"י

(יז) פִּי שְׁנַיִם – כנגד שני אחים: ככל אשר ימצא לו – מכאן שאין הבכור נוטל פי שנים כראוי לצד לאחר מיתת האב כבמחוזק:

(יח) סורר – סר מן הדקדק: ומורה – מסרב בדברי אביו לשון ממרים: ויסרו אותו. מתרין בו בפני שלשה ומלקין אותו. בן סורר ומורה אינו חייב עד שיגנוב ויאכל תרטימר כשר

וישחה חזי לוג יין שנאמר זולל וסוּבֵחַ ונאמר אל תהי כסוּבֵחַי יין זוללֵי כשר למו. וכן סורר ומורה נהרג על שם סופו הגיעה תורה לסוף דעתו סוף שמכלה ממון אביו ומבקש לימודו ואינו מואל ועומד צפצפת לרכים ומלכטס הבכיות אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב:

נביא – שמואל א' פרק יז' ז'–י'

(ז) וְחַיִּי {וְעִי} חֲנִיתוּ בְּמַנּוֹר אֲרָגִים וְלַחֲבֵת חֲנִיתוּ שֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁקָלִים בְּרֹזֶל וְנִשְׂאָה הַצֶּנֶה הַלֵּךְ לְפָנָיו: (ז) וַאֲעֵא דְמוֹרְנִיתִיה כַּאֲכַסְן דְּגִרְדָּאִין וּשְׁנַנָּא דְּמוֹרְנִיתִיה מִתְקַל שִׁית מֵאָה תְּקִילִי פְּרֹזֵלָא וְנִטְל תְּרִיסָא אוֹיִל קְדַמּוּהִי:

(ח) וַיַּעֲמֹד וַיִּקְרָא אֶל מַעְרֹכֵת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לָהֶם לָמָּה תִּצְאוּ לַעְרֹךְ מִלְחָמָה הַלּוֹא אֲנֹכִי הַפְּלִשְׁתִּי וְאַתֶּם עֲבָדִים לְשָׂאוֹל בְּרוּ לָכֶם אִישׁ וַיֵּרֶד אֵלָיו: (ח) וְקָם וַאֲכַרְיָ עַל סַדְרֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְהוֹן לְמָה תִּפְקוּן לְסַדְרָא קְרַבָּא הַלָּא אֲנָא פְּלִשְׁתָּאָה וְאַתּוֹן עַבְדִּין לְשָׂאוֹל (אנא הוא גלית פלשתאה דמן גת דקטלית תרין בני עלי כהני חפני ופינחס ושביתי ית ארון קימא דיי ואובלית יתיה לבית דגון טעותי והוה תמן בקירוי פלשתאי שבעא ירחין אף כל קרב וקרב דהוון להון לפלשתאי אנא נפיק בריש חילא ונעחנא בקרבא ורמינא קטילין כעפרא דארעא ועד כען לא אכשרו יתי פלשתאי למהוי רב אלפא עלויהון ואתון בני ישראל מה גבורה עבד לכוון שאול בר קיש דמן גבעתא

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ב'

דמניתון יתיה. מלכא עלויכון אם גבר גבר הוא ייחות ויעביד קרבא עמי ואם גבר חלש הוא) בחרו לכון גברא ויחות לזה:

(ט) אם יוכל להלחם אתי והפני והיינו לכם לעבדים ואם אני אוכל לו והפיתיו והייתם לנו לעבדים ועבדתם אתנו: (ט) אם יכול לאגחא קרבא עמי ויקטלינני ונהי לכון לעבדין ואם אנא אכול ליה ואקטליניה ותהון לנא לעבדין ותפלחון יתנא:
(י) ויאמר הפלשתי אני חרפתי את מערכות ישראל היום הזה תנו לי איש ונלחמה יחד: (י) ואמר פלשתאה אנא חסדית ית סדרי ישראל יומא דין למימר איתו לי גברא ונגיח קרבא כחדא:

רש"י

(ז) כמנוח אורגים – תרגס יונתן כאכסן דגרדליון, אינסובל"א זלע"ז. שש מאות שקלים – כל השקלים האמורים בנביאים, מניס:
(ח) למה תלאו – כולכם לערוך מלחמה, ילחם אחד כנגדי בשביל כולכם, וזתנאי שהוא מפורש: אם יוכל להלחם אתי וגו'.

הלל חנכי הפלשתי – איני לא שר מאה ולא שר חלף, חלל פלשתי כאחד מן האחרים, ואף על פי שנלחמתי להם כמה מלחמות, אני הרגתי חפני ופנחס, ושבתי את הארון, ואתם נעשיתם עבדים לשאול, ולא הושיע אתכם מימיו בזכותו. זרו לכם – זררו לכם. איש – את שאול, וירד אלי:

בתובים – תהילים פרק מה' ט'–יב'

(ט) מר ואהלות קציעות כל בגדתיך מן היכלי שן מני שפוחה: (ט) מירא דכיא ואקטיל אלוין וקציעתא מתגמרין כל לבושיך מן היכליא דמכבשין בשין דפיל מארע מני יחדונך:
(י) בנות מלכים ביקרותיך נצבה שגל לימינה בכתם אופיר: (י) פלכי מלכותא אתין למקבל אפך וליקרותך בזמן דמעמד ספר אורייתא בסטר ימינך ומתכתבא באובריזין דמן אופיר:
(יא) שמועי בת וראי והטי אונגך ושכחי עיניך וביית אביך: (יא) שמעי בנישתא דישראל אורית פומיה וחמי פרישת עובדוי ותצלי אודנך לפתגמי אורייתא ותתנשי עובדין בישין דרשיעי עמן ובית טעות דפלאח בית אבוך:
(יב) ויתאו המלך יפיה פי הוא אדניה והשתחוי לו: (יב) ובכן ירגג מלכא שופוך ארום הוא רבוניך ותסגדון ליה:

רש"י

(ט) מר ואהלות קציעות – קילה מתרגמינן קציעתא. כל בגדתיך – כל בגדיך מריחים כריח בשמים, ומדרשו כל בגדתיך וסרחוניך מתכפרים ומריחים ריח ערב. מן היכלי שן מני שמחך – יותר מהיכלי שן משוכחים ההיכלות המתוקני לך בגן עדן לשמחך בהם, שן איבוייר"א זלעז, מני שמחך היכלות אשר מני הם שמחך הנותנים שכרך:
(י) בנות מלכים – יהיו מבקרות אותך כענין שנאמר ושקותיהם מיניקותיך (ישעיה מ"ט).

ביקרותיך – קו"ף דגוש לפי שהוא לשון בקור ואף על פי שכתוב יו"ד לפניו, ראייתו בנקוד רב סעדיה תיבה זו סדורה עם מי נתן למשיכה יעקב (ישעיה מ"ב) שכתוב זו יו"ד והסמך מודגשה, ומנחם חזרו לשון יוקר כמו יקר מכלי פז (סא"א). שגל – מלכה כמו והשגל יושבת אלכו (דניאל ה) וישתון זהון מלכא רבצנוהי שגלתייה ולחינתיה אשתך תחילת לימינך. זכתם אופיר – בקבוצת עדי זהב הבא מאופיר:

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ב'

אביד – ע"א שעבדו אבותיך בעבר הנהר:
 (יב) ויתאו המלך יפיד – ואם תעשי כן
 יתאוה המלך הקצ"ה לנווי מעשיך:

(יא) שמעי צה וראי – שמעי כנסת ישראל
 וראי לך הטוב. והטי אזנך – לתורה. ושכחי
 עמך – מעבר הנהר שאת גדילה ביניהם. ציה

משנה – ביצה פרק ב'

(א) יום טוב שחל להיות ערב שבת, לא יבשל אדם בתחלה מיום טוב לשבת, אבל מבשל הוא ליום טוב, ואם הותר הותר לשבת, ועושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו לשבת. בית שמאי אומרים, שני תבשילין. ובית הלל אומרים, תבשיל אחד. וש"יין ב"דג וביצה שעליו שהן שני תבשילין. אבלו או שאבד, לא יבשל עליו בתחלה. ואם שיר מפונו כל שהוא, סומך עליו לשבת:

אינו אלא גומר, קל וחומר מיום טוב לחול לגמרי אין אופין ולא מבשילין. ומזכירין על ערובי תבשילין כדרך שמזכירין על ערובי חרות. וצריך לזכות על ידי אחר לכל מי שרואה אחר כך לסמוך על עירובו, ואפילו שלא מדעתו, לזכין לאדם שלא בפניו: אכלו או שאבד – אותו תבשיל שבישל, מערב שבת: סומך עליו – לבשל ביסולו ביום טוב לאורד שבת. אבל מתחילתו אין עירובי תבשילין פחות מכזית, בין לאחד בין למאה. ואם התחיל בעיסתו ונאבד עירובו, מה שהתחיל גומר:

(ב) קל להיות אחר השבת, בית שמאי אומרים, מטבילין את הכל מלפני השבת, ובית הלל אומרים, בליים מלפני השבת, ואדם בשבת:

הוא ליה מתקן מנא ואסור. ושבת דנהקט הכא, להודיעך כוחן דצית הלל, דאפילו בשבת שרו להטביל אדם, משום דנראה כמיקר וכמלטנן ורוחז לתענוג ולא לשם טבילה:

(ג) וש"יין שמשיקין את המים בכלי אבן לטהרו, אבל לא מטבילין. ומטבילין מגב לגב ומחבורה לחבורה:

רע"ב –

במקוה מים מלוחים או עכורים עד שנושקים מים למים, ונמצאו אלו זרועים ומחוזרים למי מקוה ובטלו אגבייהו וטהרו. ואין טהרה במקוה לשום אוכל ומשקה אלא למים בלבד,

(ג) וש"יין שמשיקין את המים בכלי אבן – מי שיט לו מים יפים לשחות ונטמאו, ממלא מהן כלי אבן שאינו מקבל טומאה ונוחן

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ב'

ונמלך לעשות בהם קודש, כריכים טבילה שנית לשם קודש. ואותה טבילה יכול להטביל ביו"ט, שאין כאן תיקון כלי לפי שאין טבילה זו להעלות אותן מידי טומאה אלא לחוספת טהרה: ומחצורה לחצורה – אם הטביל כלים על מנת לאכול פסחו עם חצורה זו ונמלך להימנות עם חצורה אחרת וזו להטביל כליו פעם שניה, אותה טבילה מותר לעשותה ביום טוב:

(ד) בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים, מְבִיאִין שְׁלָמִים וְאֵין סוּמְכִין עֲלֵיהֶן, אָבֵל לֹא עוֹלוֹת. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, מְבִיאִין שְׁלָמִים וְעוֹלוֹת וְסוּמְכִין עֲלֵיהֶם:

שֶׁאֵין זֶה אֲכִילת הַדְּיוּט. וְאִפְלוּ עוֹלוֹת רַחֲאִיהֶן קַרִּיבוֹת בְּשֶׁאֵר יָמוֹת הַרְגֵל וְלֹא בְּיוֹם טוֹב, דְּרַחֲמֵנָה אָמַר (בְּמַדְבַּר כ"ט) עֲלַרְת תְּהִיָּה לָכֶם, לָכֶם וְלֹא לַגְבוּה: וְבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים – מְבִיאִים שְׁלָמִי חֲגִיגָה וְעוֹלוֹת רַחֲאִיהֶן, דְּכַתִּיב (דְּבָרִים ט"ז) עֲלַרְת לֵה', כֹּל דְּלֵה'. אֲבָל נִדְרִים וְנִדְבוֹת דְּבָרֵי הַכֹּל אֵין קַרִּיבִין בְּיוֹם טוֹב לֹא עוֹלוֹת וְלֹא שְׁלָמִים:

ולא בחצורת טבילה אלא בחצורת זריעה: אצל לא מטבילין – שאין נותנין אותן בכלי עץ טמא שרריך טבילה לכלי, להשיק בו, כדי לעלות טבילה לכלי אגב השקת המים: ומטבילין מגב לגב – מי שהטביל כלים לדעת שידרוך בהן זיתים צבית הדל לשמן של חולין, ונמלך לדרוך בהן ענבים בגת ליון של תרומה, רריך להטבילן פעם שניה לשם תרומה. וכן אם הטביל כלים לשם תרומה

רע"ב – (ד) מְבִיאִין שְׁלָמִים. בְּיוֹם טוֹב. שְׁלָמִי חֲגִיגָה. לְפִי שֶׁשׁ זֶה אֲכִילת לָאֵס: וְאֵין סוּמְכִין עֲלֵיהֶם – שֶׁהַסְּמִיכָה אֲסוּרָה מִשּׁוּם שְׂבוֹת, שְׂבֻכֵל כּוֹחוֹ הִיָּה סוּמֵךְ, וְהוּא לִיָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּבַעֲלֵי חַיִּים – אֲלֹא סוּמְכִין עֲלֵיהֶם מִעֲרַב יוֹם טוֹב, דְּלִית לֵהוּ לְבֵית שְׂמַאי תִּיכַף לְסַמִּיכָה שְׁחִיטָה: אֲבָל לֹא עוֹלוֹת – חוּץ מִתְּמִידִין וּמוֹסְפִין שֶׁהֵן קַרְבֵּן כָּבוֹד וְזִמְנָן קְבוּעֵ. אֲבָל לֹא יֵצֵא עוֹלֹת יָחִיד

(ה) בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים, לֹא יָחַם אָדָם חֲמִין לְרִגְלָיו, אֶלְא אִם כֵּן רְאוּיִין לְשִׁתְּיָהּ. וּבֵית הַלֵּל מְתִירִין. עוֹשֶׂה אָדָם מְדוּרָה וּמִתְּחַמֵּם בְּנִגְדָה:

ופסק הלכה דחמין שהוחמו ביום טוב רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו, אצל לא כל גופו, דגזרו יום טוב אטו שבת. וחמין שהוחמו מערב יום טוב רוחץ בהן כל גופו ביום טוב:

רע"ב – (ה) לֹא יָחַם אָדָם חֲמִין לְרִגְלָיו – אֲוֹכֵל נֶפֶשׁ הַתִּירָה הַתּוֹרָה, וְלֹא לְהַצְעִיר אֹרֶךְ בְּשִׁבֹל רַחֲוָה: וְבֵית הַלֵּל מְתִירִין – דְּמִתּוּךְ שֶׁהַתִּירָה הַצְעֵרָה לְאוֹרֵךְ אֲכִילָה, הוֹתֵרָה נִמִּי שֶׁלֹּא לְאוֹרֵךְ אֲכִילָה כְּשֶׁשׁ זֶה אֲוֹרֵךְ אִיזוֹ הַנְּחָה.

(ו) שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים רְבֵן גְּמִלְיָאֵל מְחַמֵּיר בְּדְבָרֵי בֵּית שְׂמַאי, אֵין טוּמְנִין אֶת הַחֲמִין מִיּוֹם טוֹב לְשִׁבֹת, וְאֵין זוֹקְפִין אֶת הַמְּנוּרָה בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין אוֹפִין פְּתִין גְּרִיצִין אֶלְא רְקִיקִין. אָמַר רְבֵן גְּמִלְיָאֵל, מִיִּמְיָהוּן שֶׁל בֵּית אֶבְרָה לֹא הָיוּ אוֹפִין פְּתִין גְּרִיצִין, אֶלְא רְקִיקִין. אָמְרוּ לוֹ, מַה נַּעֲשֶׂה לְבֵית אֶבְרָה, שֶׁהָיוּ מְחַמֵּירִין עַל עֲצָמָן וּמְקַלִּין לְכָל יִשְׂרָאֵל, לְהִיּוֹת אוֹפִין פְּתִין גְּרִיצִין וְחָרִי:

הלל נמי בעו פת ובשר. וכן הלכה: אין זוקפין מנורה של חוליות שנתפרקו חוליותיה, אין מחזירים אותן, דהוי ככרות עבות: ארלא רקיקין – ככרות דקות, דסברי בית שמאי אין אופין פת מרובה ביו"ט משום טרחא. ובית הלל אומרים אופין פת מרובה ביו"ט, שבזמן שהפת מרובה היא נאפית יפה: וחרי – עיסה

רע"ב – (ו) אֵין טוּמְנִין אֶת הַחֲמִין מִיּוֹם טוֹב לְשִׁבֹת – דְּסַבְרֵי בֵּית שְׂמַאי, אֵין אוֹפִין אֲלֹא אִם כֵּן עִירַב בְּפֶת, וְאֵין מְבַשְׁלִין אֲלֹא אִם כֵּן עִירַב עַל הַתְּבַשִּׁיל, וְאֵין טוּמְנִין אֲלֹא אִם כֵּן הִיוּ לוֹ חֲמִין טוּמְנִין מִעֲרַב יוֹם טוֹב. וְבֵית הַלֵּל סַבְרֵי לְאוֹפִין וּמְבַשְׁלִין וְטוּמְנִין עַל עִירוּב שֶׁל תְּבַשִּׁיל בְּלֻבָד. וּמִיָּהוּ בְּגַמ' מוֹכַח דְּבֵית

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ב'

וטרחא איכא. ואין הלכה כרבו גמליאל בכל מה שמחמיר כדברי בית שמאי:

(ז) אף הוא אמר שלשה דברים להקל, מכבדין בין המטות, ומניחין את המגמר ביום טוב, ועושין גדי מקלס בלילי פסחים. וחקמים אוסרין:

ראשו על כרעיו ועל קרבו. מקולם כגזר זה שכלי זיינו עמו. תרגום וכוזע נחשת, וקולסא לנחשא. ורמז"ס פירש, מקולם מכובד, לשון קילוס: וחקמים אוסרין – בשלשתן. כיבוד, משום אשווי גומות. ומוגמר, משום דלאו אורכ לכל נפש הוא, שאינו אלא למפונקים ולמעונגים ולמי שריחו רע. מקולם, מפני שנראה כאוכל קדשים בחוץ. והלכה כחקמים:

(ח) שלשה דברים רבי אלעזר בן עזריה מתיר, וחקמים אוסרין. פרתו יוצאה ברצועה שביין קרניה, ומקרדין את הבהמה ביום טוב, ושוחקין את הפלפלין ברחים שלהם. רבי יהודה אומר, אין מקרדין את הבהמה ביום טוב, מפני שעושה חבורה, אבל מקרעפין. וחקמים אומרים, אין מקרדין, אף לא מקרעפין:

ששינה גסות, ואין עושין חבורה: אף לא מקרעפין – דגזרינן קראוף אטו קירוד. ואין הלכה כר' אלעזר בן עזריה בשלשה דברים הללו, אלא במקרדין את הבהמה בלבד, משום דבהא קם ליה בשיטתיה דרבי שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר, וקיימא לן כוותיה. וחקמים לפליגי עליה סברי כר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור. ואינה הלכה:

הרחים של פלפלין, טמאה משום שלשה בלילים, משום בלי קבול ומשום בלי מתכות ומשום בלי כבדה:

טמאה משום כלי מתכת. דמשום כלי עץ ליכא לטמוייה, דפשוטיהן טהורים, אלא משום ליפוייה התחתון שהוא של מתכת: ומשום כלי כברה – אמנעית שהיא מקפת את הכברה – משום כלי עץ לא מטמאה, דאין קבולה קבול. אלא חכמים גזרו טומאה על הכברה משום כלי ארוג, ואפילו אין הכברה של מתכת מטמאה משום כלי כברה:

גדולה הנאפית על גבי גחלים משום דבעיא היסק גדול שהגחלים הולכות ועוממות

(ז) אף הוא אמר שלשה דברים להקל, מכבדין בין המטות שאוכלין פס. שרגילים להסב ולאכול על גבי מטות. ומפני שהוא מקום מועט לא חיישינן שמה יסוה גומות כדחיישינן גבי בית שהוא גדול ואי אפשר שלא יהיה פס גומא: מוגמר – לבונה על גבי גחלים להריח בה. אבל לגמר את הכלים דברי הכל אסור: מקולם – כרעיו ובני מעיו תלוין חוץ לו [באלו] כשולחו, והיו עושים זכר לפסח דכתיב ביה (שמות יב)

רע"ב – (ח) פרתו יולאה ברצועה שביין קרניה – לנוי – ואמרו חכמים משאוי הוא ואינה תכשיט לה. ולא פרתו של רבי אלעזר בן עזריה היתה אלא של שכנתו, ועל שלא מיחה בה נקראת על שמו: ומקרדין ביום טוב – כמין מגירה קטנה של ברזל ששינה דקות ומחככין ומגרדין בה הבהמה ואע"ג דעביד חבורה: ברחים שלהן – קטנות העשויות לכך: מקרעפין – במגירה של עץ

(ט) רע"ב – (ט) משום שלשה כלים – שאם פירש אחד מהן אינן סברי כלים, אלא כל אחד מהם חשוב כלי בפני עצמו וטמא, אף על פי שבעודו ברחים הן מחוברות ונראים ככלי אחד: משום כלי קבול – התחתונה שמקבלת אבק שחיקת הפלפלין דרך נקבי הכברה, טמאה משום כלי קבול, שכלי עץ שיש לו בית קבול הוא: ומשום כלי מתכת – העליונה שכותשין וטוחנין בה הפלפלין,

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ב'

(ו) עֲגֹלָה שֶׁל קָטָן טְמֵאָה מִדָּרָס וְנִטְלָת בְּשֶׁפֶת, וְאִינָה נִגְרָרֶת אֶלָּא עַל גְּבִי כְּלָיִם. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, כָּל הַפְּלִיִּים אֵין נִגְרָרִין חוּץ מִן הָעֲגֹלָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כּוּבָשֶׁת:

חסור. ואתחא האי תנא אחתי ואמר ללא חסר ר' יהודה בעגלה של קטן, מפני שאינה עושה חריץ בהלכה ע"י חפירה, אלא כובשת הקרקע ונדוש תחתיה ונעשה אפרה נמוך אבל אינה מזיזה עפר ממקומה. וכבר אפסיקא הלכתא כר"ש לאמר גורר אדם מטה כסא וספסל. ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ:

רע"ב – (ו) עגלה – העשויה לשחוק לקטן, ומיוחדת לו לנשך עליה: טמאה מדרס – אם היה הקטן זב, נעשית עגלה חב הטומאה: ונטלת בשבת – לתורת כלי עליה: ואינה נגררת בשבת אלא על גבי כלים – על גבי בגדים. מפני שעושה חריץ בקרקע, וחופר חייב משום חורש: ר' יהודה אומר כו' – תרי תנאי נינהו ואליצאל דר' יהודה. לתנא קמא נמי ר' יהודה היא לאמר דבר שאין מתכוין

גמרא – ביצה דף טו' ע"ב

לא יבשל וכו': גמרא מנא הני מילי אמר שמואל דאמר קרא זכור את יום השבת לקדשו זכרהו מאחר שבא להשכיחו מאי טעמא אמר רבא כדי שיברוד מנה יפה לשבת ומנה יפה ליום טוב רב אשי אמר כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת קל וחומר מיום טוב לחול תנן עושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו לשבת בשלמא לרב אשי דאמר כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת היינו דמערב יום טוב אין ביום טוב לא אלא לרבא מאי איריא מערב יום טוב אפילו ביום טוב נמי אין הכי נמי אלא גזרה שמא יפשע ותנא מייתי לה מהכא את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו מכאן אמר רבי אלעזר אין אופין אלא על האפוי ואין מבשלין אלא על המבושל מכאן סמכו חכמים לערובי תבשילין מן התורה. (דף טו' ע"ב) אמר רבי אבא אמר רב ערובי תבשילין צריכין כזית בין לאחד בין למאה.

אמר רב הונא אמר רב ערובי תבשילין צריכין דעת פשיטא דעת מניח בעינן דעת מי שהניחו לו בעינן או לא בעינן תא שמע דאבוה דשמואל מערב אכולה נהדדעא רבי אמר ורבי אסי מערב אכולהו טבריא: מכריז רבי יעקב בר אידי מי שלא הניח ערובי תבשילין יבא ויסמוך על שלי ועד כמה אמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאבבי עד תחום שבת: ההוא סמיא דהוה מסדר מתניתא קמיה דמר שמואל חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי ערובי תבשילין אמר ליה סמוך אדידי לשנה חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי ערובי תבשילין אמר ליה פושע את לכולי עלמא שרי לדידך אסור:

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ב'

רש"י על הגמרא

יפצע – ישכה ולא יערב, משום דטריד: ותנא מייתי לה מהכא – כן לך שיטת התלמוד כשמתחילין האמוראין להויליא טעם מן המקרא, ויש תנא של ברייתא למד אותו ממקום אחר נקט הכי, כלומר האמוראין למדוהו מכאן, והתנא למד מכאן: את אשר תאפו אפו – הוה ליה למכתב היום אפו ובשלו, אלל רמוז הוא שיש לך יום ששי שאין אופין לנורד מחר: אלל על האפוי – בחמישי בשבת: אופין – פת: מבשלין – תבשיל: בין לאחד בין למאה – די להם בכזית: כריכים דעת – שידעו שלשם כך נעשו, ורב הונא לא פירש דעת מי, ומפרשין לה אנו, ואמרינן הא ודאי פשיטא לן דכי אמר רב הונא כריכים דעת דעתו דמניח מיהא בעי, דאיהו עדיף, שעושהו לשם כך, מיהו, מצעיא לן דעת מי שהניחו לנרכו, כגון דעשהו זה לנורד חברו, כלום כריך שימלך זו תחלה לעשותו על פיו: עד תחום שבת – ולעומדים חוץ לתחום לא היה דעתו של מניח עליהם, ולא עלו על לבו לזכרון: מסדר מתניתא – שהיה יודע משניות בגרסא, ומחזר עליהן לפני מר שמואל, שהיו סדורות בפיו כעיקרן: סמוך אדידי – דמערבנא אכולה נהרדעא, שהיא עירו: לשנה – לשנה אחרת, וראש השנה היה, שאין יכול להניח ולהתנות: לדידך אסור – שאין דעתי על המזידין והפושעים שאינם חרדים לדברי חכמים:

מנא הני מיילי – לאו דוקא מקראי יליף, דערובי תבשילין דרבנן, והכי קא מצעיא ליה אהיכא אסמכה רבנן זכור אין זכירה אלל בדבר המשתכה: זכרהו מאחר שצא להשכיחו – כשצא יום טוב בערב שבת קרוב שבת להשתכה מחמת יום טוב, שמרבה בסעודה היום ואינו מניח לשבת כדי כבודו, והזהיר הכתוב לזכרו, וכשמערב ערובי תבשילין נמלא שזכרו, שהרי אינו עושה אלל מחמת שבת: מאי טעמא – למה תקנו ערוב, קרא ודאי לאו בערוב משתעי, ולא ערוב משתמע מניה, ואסמכתא בעלמא הוא, וכי אתא קרא לקדוש היום אתא, כדתניא בפסחים (קו, א) זכרהו על היין, וערוב מדרבנן, ומה ראו לתקן אמר רבא כדי שיברור כו' מתוך שמערב זכר את השבת, ואינו מכלה את הכל ליום טוב, וברר מנה לזה ומנה לזה: רב אשי אמר – לא לכבוד שבת תקנוהו, אלל לכבוד יום טוב: כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת – אלל אם כן התחיל מצעוד יום, דאינו אלל כגומר והולך, אבל אתחולי לא: קל וחומר דמיום טוב לחול – לגמרי לא: בשלמא לרב אשי – לאמר לכבוד יום טוב תקנוהו, כדי שיאמרו אסור להתחיל בשולי שבת ביום טוב היינו דמערב יום טוב הולך לעשותו: אלל לרבא – לאמר כדי שיברור: אפילו ביום טוב – יעשהו לפני סעודה יום טוב, יש כאן זכירת שבת לברור מנותיו: שמא

זוהר – ויקרא דף טז ע"ב

תו פתח ואמר, (משלי טז) איש תהפוכות ישלח מדון ונגרן מפריד אלוף. איש תהפוכות ישלח מדון, כמה דאמרן, חייביא עבדי פגימו לעילא. ונגרן מפריד אלוף, מפריד אלופו של עולם, ודא קודשא בריך הוא: דבר אחר איש תהפוכות ישלח מדון. מהו ישלח. ישלח לאיגון נטיעו. מדון:

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ב'

דינקו מסטרא דינא. ונגרן מפריד אלוה, כמה דאמרן, חייביא עבדין פגינו לעילא. מפריד:

דיחודא לא אשתכח, מפריד, למטרוניתא ממלכא. ולמלכא ממטרוניתא. ובגין כה לא אקרי אחר, דאחר לא אקרי, אלא כד אינון בזווגא חדא. ווי לאינון חייביא דעבדין פרוודא לעילא. ופאין אינון צדיקיא, דאינון מקיימן קיומא דלעילא, וזכאין אינון מאריהון דתשובה דתייבין פלא לאתרייהו:

ועל דא תנינו, אתר דבעלי תשובה יתבי, צדיקים גמורים לא יתבי ביה. מאי טעמא. אלא אינון אתתקנו באתר עלאה, באתר דשקיו דגנתא משתכח מתמן. ודא הוא תשובה. ועל דא אקרונו בעלי תשובה. ואלין אתתקנו באתר אחרא, דאקרי צדיק:

ועל דא אלין יתבין באתר עלאה, ואלין יתבין באתר זוטרא. מאי טעמא. אלין תייבין מיא לאתרייהו, מאתר עלאה דנהרא עמיקא, עד ההוא אתר דאקרי צדיק. וצדיקים גמורים, נגדין לון מההוא אתר דאינון יתבי, להאי עלמא. ועל דא אלין עלאין ואלין תתאין. וזכא חולקיהון דמארי תשובה. וזכא חולקיהון דצדיקיא, דבגיניהון עלמא מתקיימא:

הדא הוא דכתיב והיה כי יחטא ואשם וגו'. מה פתיב לעילא, או מצא אבדה וכחש פה וגו', דהא בגין דא אסתלק קודשא בריך הוא מכלא. כפיכול קודשא בריך הוא לא אשתכח בקיומיה, דהא פגסת ישראל אתפרשא מאתרהא, הדא הוא דכתיב, (ירמיה ז) אבדה האמונה. מאי אמונה. דא פגסת ישראל. כמה דאת אמר (תהלים צב) ואמונתך בלילות. אבדה האמונה כמה דאת אמר (ירמיה ט) על מה אבדה הארץ, וכלא חד:

והא אוקימנא אבדה, ולא נאבדת, ולא אבדה. פגוונא דא, (ישעיה נז) הצדיק אבד, אבד, או נאבד, לא פתיב, אלא אבד. הדא הוא דכתיב אבדה האמונה, בגין כה והשיב את הגזלה או את האבדה וגו':

הלכה – הרמב"ם הלכות ברכות פרק ג'

(י) אורז שבישלו או שעשה ממנו פת בתחלה מברך עליו בורא מיני מזונות ולבסוף בורא נפשות ובלבד שלא יהא מעורב עם דבר אחר אלא אורז לבדו אבל פת דוחן או פת של שאר מיני קטנית בתחלה מברך שהכל ולבסוף בורא נפשות רבות:

(יא) כל שמברכין עליו בתחלה המוציא מברכין לאחריו בסוף ברכת המזון כסדרה ארבע ברכות וכל שמברכין עליו בתחלה בורא מיני מזונות מברכין בסוף לאחריו ברכה אחת מעין שלש חוץ מן האורז:

(יב) במה דברים אמורים שאכל מכזית ולמעלה אבל אכל פחות מכזית בין מן הפת בין משאר אוכלין והשותה פחות מרביעית בין מן היין בין משאר משקין מברך בתחלה ברכה הראויה לאותו המין ולבסוף אינו מברך כלל:

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ב'

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת ראל, צדיקה בת שרה ז"ל.